

Inspiratie n.a.v. kennisbijeenkomst
ouderbetrokkenheid in de kinderopvang op 1 april
2021.

Deze notitie geeft verkort de uitkomsten weer van een kennisbijeenkomst over GOAB in het onderwijs. Hieraan namen circa 30 beleidsambtenaren deel, die actief zijn op dit thema.

Introductie

Een belangrijk onderwerp binnen het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) is ouderbetrokkenheid. Voor de ontwikkeling van kinderen is de betrokken rol van ouders van belang, voornamelijk wanneer het gaat om het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden. Naast de kinderopvang en het (basis)onderwijs, ligt er bij de gemeente een verantwoordelijkheid. Het doel van deze bijeenkomst was om concrete handvatten te bieden om mee aan de slag te gaan. Dit hebben we gedaan door het onderwerp ouderbetrokkenheid vanuit de volgende drie niveaus te benaderen:

1. Uitvoeringsniveau: Hoe bereik je de doelgroep?
2. Organisatieniveau: Samenwerking tussen scholen en VE-aanbieders.
3. Breed gemeentelijk niveau: Gemeentelijk beleidskader (samenhang met programma's voor ouders).

Uitgangspunten

Uit een inventarisatie van vragen vanuit gemeenten vooraf bleek dat het uitgangspunt van de deelnemende gemeenten heel divers was. Om inzicht te krijgen in wat succesvol ouderbeleid volgens de deelnemers is, is er tijdens de bijeenkomst een MentiMeter gebruikt. Hieruit kwamen een aantal aspecten naar voren die gemeenten belangrijk vinden, namelijk:

- Een eenduidige boodschap of richting geven vanuit de gemeente.
- Goede communicatie en contact, niet alleen met ouders maar met alle betrokken partijen.
- Denken met en vanuit de ouders.

Niveau 1 – Doelgroep bereiken

“Hoe bereik je ouders?” is een veelvoorkomende vraag binnen zowel de kinderopvang als scholen. Onderzoek wijst uit dat zowel ouders als professionals (de leerkracht en/of pedagogisch medewerker) het contact met de ander als waardevol ervaart. Toch blijft dit een uitdaging. [Dit filmpje](#) dat samen is ontwikkeld met (laaggeletterde) ouders werd gepresenteerd. Op het filmpje is te zien hoe je op een laagdrempelige manier met ouders kunt praten over de taalontwikkeling. Ook is zichtbaar dat deze manier van de doelgroep bereiken, raakvlakken heeft met andere beleidsterreinen zoals educatie, gezondheidszorg, inclusie, gelijke kansen, armoedebeleid en VE. Het is dan ook van belang om het onderwerp ouderbetrokkenheid te verbinden aan andere beleidsterreinen om zo meer ouders te kunnen bereiken.

Ook laat dit filmpje een laagdrempelige manier zien van de doelgroep bereiken. Het bereiken van ouders begint op een plek waar ze al vaker komen. Denk hierbij aan een adviescommissie, volwasseneneducatie, medezeggenschap op scholen, kinderopvang, huisartsen, bibliotheken,

gezinscoaches en consultatiebureaus. Dit zijn voor de ouders vertrouwde plekken waar ze zich veilig voelen. Op deze plekken ga je het gesprek aan met ouders, om er zo achter te komen wat hun verwachtingen en behoeftes zijn wat betreft ouderbetrokkenheid. Het is in zo'n gesprek belangrijk om een gelijkwaardig contact te creëren tussen de professional en ouders. Ouders bereiken begint namelijk met veiligheid, wederzijds contact en vertrouwen. Het is belangrijk om in gesprek te gaan over vragen en behoeftes, maar ook het bespreken van succeservaringen en oog houden voor competenties van ouders is belangrijk.

Niveau 2 – Samenwerking scholen en VE-aanbieders

Ebelien Udenga vertelde als gastspreker over successen binnen het project Spelenderwijs. Als uitgangspunten kwamen wederkerigheid en gezamenlijk belang naar voren. Ebelien benadrukte het in dialoog gaan met ouders als een succesfactor. Hierbij is het van belang dat professionals vragen stellen, op maat werken en achter competenties van ouders komen. Het stellen van open vragen op basis waarvan ouders hun ervaringen kunnen delen en hun eigen vragen kunnen formuleren is volgens Ebelien succesvol. Zo worden ouders niet gezien als klant, maar als samenwerkingspartner. Het gezamenlijke belang is namelijk het kind, daar doen we het met zijn allen voor. Een mooi voorbeeld waarbij ouders daadwerkelijk meedenken op gemeentelijk beleidsniveau is het Utrechtse Kwaliteitskader voor professionals waarbij ouders actief hebben meegedacht over de kwaliteit van voor- en vroegschoolse educatie.

Niveau 3 – Gemeentelijk beleidskader

Het vormgeven van de rol van de gemeente in de samenwerking met partners begint bij gezamenlijke ambities. Ondanks dat gemeenten volgens de Nederlandse wet geen verplichtingen hebben wat betreft ouderbetrokkenheid, is het wel een belangrijk aspect voor het goed vormgeven van het OAB. Tijdens de bijeenkomst zijn drie werkwijzen besproken waarop gemeenten aan de slag kunnen met ouderbetrokkenheid.

Netwerkaanpak OAB

Een gemeente die gebruik maakt van een netwerkaanpak blijft dicht bij scholen en kinderopvangen en kijkt met welke educatieve partners zij een connectie kan maken om ouderbetrokkenheid te verbeteren. Het ouderbeleid krijgt vorm binnen scholen en kinderopvangen zelf. Daarnaast financieren gemeenten educatieve programma's die rondom deze partners functioneren. Denk hierbij aan programma's zoals bijvoorbeeld BoekStart.

Doorgaande lijn 0-21

Een gemeente kan gebruik maken van een doorgaande lijn voor de ontwikkeling van kinderen van 0 tot 21 jaar. In deze doorgaande lijn zijn ouders constant betrokken bij hun kind, terwijl professionals vaak kortere perioden een rol spelen. Op het moment dat een professional bij een kind betrokken is, is het voor haar/hem belangrijk om na te gaan wat ouders nodig hebben in die periode. Daarnaast zijn de overgangen belangrijke momenten, en juist op die schakelmomenten kan de gemeente een rol spelen.

Integraal beleid

Gemeenten die een integraal beleid hebben, verbinden beleidsterreinen aan elkaar. Door vanuit verschillende beleidsterreinen met elkaar in gesprek te gaan kunnen gezamenlijke afspraken worden

gevormd. Hier kunnen programma's zoals [Alliantie Kinderarmoede](#) of [Tel mee met taal](#) bij worden gebruikt.

Handelen vanuit een gezamenlijke ambitie en intrinsieke motivatie is van belang als je samen aan ouderbeleid werkt. De gemeente heeft hierin meer de rol als partner en minder als opdrachtgever of eigenaar.

Ervaringen vanuit gemeenten

Uit onderlinge gesprekken tussen medewerkers uit verschillende gemeenten kwamen de volgende inzichten:

- Een brede schoolcoördinator kan de link leggen tussen gemeente en scholen. Zo kun je kijken naar waar scholen gemeentelijk beleid voor nodig hebben.
- Een andere invalshoek voor het leggen van een link tussen scholen en gemeenten is het gebruik van de LEA. In hoeverre ouderbetrokkenheid een thema is binnen de LEA verschilt echter per gemeente.
- Het is lastig om alle partners dezelfde kant op te laten kijken. Om dit te bewerkstelligen is het belangrijk om partners op verschillende niveaus bewust te maken van het belang van ouderbetrokkenheid.
- De corona situatie biedt ook juist uitkomsten: ouders kunnen thuis betrokken blijven op een vertrouwde plek.
- Het bieden van een subsidie voor voorscholen en groepen 1 en 2 van de basisschool kan zorgen voor een gezamenlijke visie en een doorgaande lijn.

Conclusie

Het bereiken van ouders is een onderwerp waar het werkveld zich al jaren mee bezig houdt. De rol van de gemeente hierin is niet wettelijk vastgesteld, maar blijkt wel belangrijk te zijn voor het verbeteren van ouderbetrokkenheid. Gemeenten kunnen de vormgeving van hun rol op verschillende manieren invullen. Hierbij is het van belang dat partners werken vanuit een gezamenlijke ambitie en dat de behoeften, vragen en competenties van ouders niet uit het oog verloren worden.